

13. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama/Tiyatro Kongresi Açılış Bildirisi 21-23 Kasım 2008

Dorothy Heathcote

Yaratıcı dramanın, resmi öğrenme durumlarında öğrencilerin eğitimlerine yararlı bir katkısı olduğu uzun süredir kabul edilmiştir. Yaratıcı dramanın, pek çok konuda yararlı olduğu yapılan araştırmalarla da belirlenmiştir. Uzman Mantosu¹ olarak adlandırılan belirli bir sistemi araştırmaya özel bir ilgi duyuyorum. Öncelikle bu ilginç gelen başlığı açıklamak istiyorum. Başlık, her ikisi de eşit öneme sahip iki öge içermektedir. Bu içerikteki “Manto” giyilecek bir giysi değil, insanların görevlerini yürütürken taşıdıkları sorumluluk veya otoriteyi ifade etmektedir. Bu, kişinin iş arkadaşlarının kendi dürüstlüğüne tanınmaları ve ilişki kurdukları herkesle karşılıklı güven kurmak için çalışmaları gerektiği anlamına gelmektedir. Okuldaki öğrencilerin birlikte öğrenmesini geliştirecek yollarda hareket etmelerine olanak verilmesini istiyorum. Yaratıcı drama bunu teşvik edebilir.

“Uzman” terimi, eğitim ve öğretimin ne ile ilgili olduğunu ifade etmekte, insanların geliştirdikleri bilgiye önem verilmesi için zaman yaratılan fiziki ve akli yerdir. Bu nedenle, insanların henüz gençken bu bilgiye ulaşım olanağının olması ve kendi kültürlerinde bu bilgiyi akran gruplarına karşı kullanmayı öğrenmeleri beklenmektedir. İki anlam bir araya getirildiğinde etik, sorumlu vatandaş üzerine varsayımlar yapabilmek olanaklı hale gelmektedir. Bu, günümüzdeki okulların ana işlevlerinde önemli değişimler gerektirecektir.



1 Uzman Gömleği Yaklaşımı, Uzman Cüppesi Yaklaşımı, Uzman Pelerini Yaklaşımı olarak çevrilebilecek olan “Mantle of the Expert” terimi bu makalede “Uzman Mantosu Yaklaşımı” olarak kullanılmıştır.

Öğrenciler nasıl algılandıklarına bağlı olarak öğretmenler tarafından eğitilirler. Bu algılamalar öğretmenlerin sınıflarında rehberlik yaptıkları sıradaki tavırlarını oluştururlar. Bunların bir kısmını sayalım:

Çocuk “çiçek”tir – “Sana zaman ve ilgi vereceğim”.

Çocuk “mum”dur – “Aydınlanmak için bana güvenebilirsin”.

Çocuk “yankı”dır – “Hayır, sana gösterdiğim gibi yap”.

Çocuk “arkadaş”tır – “Sana karşı iyi olursam, sen de yapar mısın?”

Çocuk “düşman”dır – “Sizle ilgili sorun şudur ...”

Çocuk “hamur”dur – “Zaman içinde istediğim gibi bir sınıf olacaksınız”.

Çocuk “pota”dır – “Ben ve sen anlayışlarımızı karıştırmaya devam etmeliyiz”

Çocuk “makine”dir – “Dönemin sonunda (veya dersin) herkes şunları yapabilmelidir...”

Çocuk “kap”tır – “Benim bilgim sizleri dolduracak...”

Tüm bu paradigmalardan bazı deneyimleri olacak ve farklı zamanlarda her bakış açısı öğrenme sürecine hizmet edecektir. Her prensip öğretmenin öğrencinin sınıftaki davranışına dair beklentisini belirlediği için, bir örgütleyen prensibin baskın olması durumunda sorunlar ortaya çıkacaktır.

Öğretim amaçlı kullanılan “Uzman Mantosu Yaklaşımı”, öğretmen ve öğrencinin aynı potada birleştiğini varsaymaktadır. Bu varsayım, bilginin eylem sürecinde, sosyal katılım ve etik standartlarda biçimlenmesine dayalıdır. “Drama”, insanın ilgi alanına giren işleri, aktif topluluklar olarak araştırmak anlamına geldiği için eğitim ve öğretimde önemli bir öge olarak görünmektedir.

Yaratıcı dramın kökleri canlandırmalarda saklıdır. Pek çok çocuk, iletişim içerisinde olmak durumunda olduğu yetişkinler arasında, hareket edebilme güçlerini ve farklı yerleri hayal edebilme yeteneklerini bu saklı durumlarda gösterir. Uzman Mantosu, bunu herkesin müşterilere karşı yetişkinlik ve sorumluluk alanları taşıdığı amaçlı durumlar oluşturarak kullanır. Bu durum çok önemlidir çünkü müşteriler düşüncelerimizi oynarken ciddi bir amaç geliştirirler. Dolayısıyla, -miş gibi yapılarak yapılan canlandırmalar, okulların elde etmeyi planladığı belirli amaçlara ulaşmayı yakınlaştırır.

Öğretmenler kendileri bu yolda işlem yapmak isterlerse engellenirler.

1. Öğretmenler öğrencileri ile farklı bir ilişkide öğrenmeyi müzakere etmelidir. En iyiyi bilme gücünden, herkesin birbirinin yanında öğrenmesi için vazgeçilir. Öğretmen bilgiyi tutmaz.
2. Aşağıdakilere hizmet etmek üzere ilgili içerikler oluşturulmalıdır.
 - a) Çocukların sosyal sağlığı
 - b) Türetilmiş içerikten çalışılacak öğretim programı.
3. İçeriğin, detaylı araştırmaya ve içerikteki potansiyel sömürüye olanak veren

parametreleri olmalıdır (tiyatrodaki olduğu gibi). Bu nedenle herkes bir kuruluşun tamamen başında olma sorumluluğunu taşımalıdır. Türetilmiş bu parametreler müşterilerin gereksinimlerini oluştururlar ve çocukların katılımını, bağımsız düşünce sürecini yükselten ve öğretmen bağımlılığını aşandıran müşterinin bakış açısı sağlar.

4. Bir kuruluş sürekli olarak “işaretli” olmalıdır.

1. Bazı işaretler kuruluşa göre nesnelere –telefon işaretleri (gerçek telefonlar değil çünkü bunlar zihinde bulunmalıdır ve davranışlara yansımaları) veya iş aletlerinin yerlerini belirlemek için elektrik bağlantı işaretleri- dikiş makineleri, bilgisayarlar, güç araçları- varlığını belirten bildireler gibi, yer ve yönlendirme işareti olacaktır.

2. Çalışan birimler, ofis mobilyalarının uygun yerleştirilmesi ile belirlenir. Bütün sınıfta bu çalışma tekrar edilebilir. Bu tekrarlar da çeşitli değişiklikler olabilir. Sandalyelere her zaman gereksinim duyulacağı veya masaların her zaman çalışma amaçlı kullanılacağı varsayılmaz. Öğretmen sınıfı ani ve değişen amaçlara uygun yapılmış şekil değiştiren bir laboratuvar olarak düşünmelidir. Gösteri alanı önemli hale gelmektedir. Bildiri tahtası alanı, “yanıtına gereksinim duyduğumuz sorular” alanı ile aynı değildir. Biraz dosyalama ve kayıt alanı yapılmalıdır, böylece kuruluş geliştikçe işler muhafaza edilebilir ve amaca uygun belgeler yaratılabilir.

3. Kuruluş süreci içinde öğretmen/yöneticiye açık olan seslerin alanı oranında işaretlenir. Orta Çağ’da Avrupa’daki Çocuklar Sistemi’nin (Childs System) usta/çırak ilişkisini düşünün. Her ikisi de müşteri/sponsora hizmet için uyum içinde çalışmaktadır.

Öğretmenin Manto görevinde kullandığı “sesler” esas olarak üç türdedir. İş arkadaşı/ yöneticinin tarzı – iş arkadaşı olarak daima biz, bizim, bizler sözcük dağarcığının kullanılması – asla sen/ben ayrılığının kullanılmaması.

Danışman sesi bilginin, otoritenin –bilen kişinin daha az bilenlere patronluk taslaması- sesi olmadan öğretmen/öğrenci ilişkisi tarzı ile içeri alınmasıdır.

Rol sesleri “diğerleri”nin kuruluş işine girmesine izin vermektedir. Bazı diğer roller kuruluşta olmayan iş arkadaşları, arkadaşlar, diğer öğrenciler gibi gerçek insanlar tarafından ‘oyunacaktır’. Bazı “diğerleri” mektuplar veya kaydedilmiş teyp kayıtları, faksler, elektronik postalar, telefon konuşmaları ile varlığa getirilecektir. Uzman Mantosu Yaklaşımında ana bakış noktası; “kuruluşta çalışırız ve onu korumakla sorumluyuz” biçiminde korunur. Manto ve çalışmanın tüm diğer dramatik yolları arasındaki büyük fark budur. Bölümlerin dağıtımı yoktur, olaylar dizisi takip edilmez. Bölümlerinde kuruluş yaşamla paraleldir ve katılımcıları ilgilendiren yaşam tarzları, görevleri, sorumlulukları ve tutumları yüzünden ortaya çıkarlar. Öğretmen



bölmeleri kuruluşun içinden çıkan eğitim ve öğretime hizmet etmek için planlamaktadır.

Kuruluşlar kategorilere ayrılırlar, böylece öğretmenlerin içinden seçeceği geniş bir seçenek alanı olur.

Hizmet kuruluşları – hiçbir mal üretilmez. Sözgelimi; banka, otel, kütüphane, restoran, hastane, seyahat acentesi, veteriner kliniği, mağaza, yangın istasyonu veya cenaze evi bu kuruluşlara örnek olarak verilebilir.

Üretim kuruluşları – eşyalar yapılır veya tasarım edilir – ayakkabı mağazası, mandıra, fırın, un değirmeni, bira fabrikası, moda evi, çelik fabrikası, yayınevi veya ticari gübre bahçesi ismi verilecek birkaç tanedir.

Bağış kuruluşları – OXFAM, halka açık olan Ulusal Tröst Evleri (National Trust Houses), Kurtuluş Ordusu (the Salvation Army), Greenpeace vs.

Bakım kuruluşları – yetimler için evler, hastalar için hasta evleri, oyun grupları, bitkiler için gen bankası, ender hayvanlar, milli park, korunacak doğa alanı, sosyal hizmetler veya yaşlılar için evler gibi.

Düzenleyici kuruluşlar – polis merkezleri, gümrük, vergi ve göçmenlik büroları, hapisaneler, adalet departmanları veya silahlı kuvvetler.

Eşya bakımı yapan vasıflı zanaatkarlar – tesisatçılar, elektrikçiler, duvar işçileri, marangozlar, antikaların veya sanat hazinelerinin onarımı.

Sanat kuruluşları – tiyatro, fotoğraf stüdyosu, sanat galerisi, el sanatları merkezi, opera, bale veya tiyatro firması

İnsanların öğrenmesine yönelik kuruluşlar – spor merkezleri, müzeler, hayvanat bahçeleri, arkeoloji vb. gibi farklı üniversite bölümleri

Bu belirli alanda, öğretmenin öğretme amaçları (uzman öğeleri) kuruluşta akademik çalışmaya en fazla gereksinim duyacak biçimde yerleştirilebilir. Herhangi biri “manto”, öğelerini beslemeye bağlıdır. Çünkü etik, müşteriye karşı sorumluluk ve standartlar, tüm oluşturulan kuruluşa özgüdür.

Öğretmenin öğretmeyi nasıl başlatacağı ve ne öğreteceği arasında bir fark vardır. İlk hazırlık işletmenin çoktan kurulduğuna dair kanıt içermelidir. Bunu tiyatro kuralları takip eder –tüm insan aktörler ve davranışlar zaten sürece girmiştir ve daha önce olanlardan ortaya çıkmıştır. Tüm oyunlar “ortadan başlar”. Hamlet, çoktan ikilemelerinin pençesindedir: Juliet’in ailesi zaten onun evliliğini planlıyordu: Baştan başlayan oyun yoktur –izleyici oyuncularla belirli bir bölümü sürerken ve çözülmesi gerekirken tanışırlar. Manto işinde kuruluş “bu kuruluşta çalışıyorduk ve şimdi yeni müşteri/müşterileri ele almalıyız” gibi hissetmelidir.

Bir uyarı sözü: Öğretmenlerin öğrencilerine uzman olduklarını söylemeye eğilimli olduklarını fark ettim. Öğrenciler uzman olmadıklarını biliyorlar, yani –miş gibi yapma sürecini dolaylı yoldan tanımış oluyorlar. Uzman sözcüğü yersizdir ve asla kullanılmamalıdır, çünkü uzmanlık varış noktaları ve başarı zirveleri varsaymaktadır. Manto işi, öğretmenin çocukların sosyal ve akademik gereksinimlerine uygun sayacağı hız ve yoğunlukta karşılına çıkaracağı engeller

aracılığı ile sürekli ilerleme gerektirmektedir. Araştırmacılar² öğrencilerin uzman olarak çalıştığı öğrenme ortamlarında daha araştırmacı ve bilginin transferinde daha beceri sahibi olabilirler. En sağlıklı öğretmen tutumu, öğrencilerin neler yapabileceklerini öngörmek veya yargılamak yerine, “neler olacağını görelim veya bununla en iyi nasıl başa çıkabiliriz” yönünde olmalıdır. Öğrenciler uzman olduklarında onların ortaya çıkan becerilerini ve davranışlarını görüyorum. Bu bir sihir değildir! Bu, öğretmenler tarafından özenle hazırlanmış bir planlama ve tartışma ortamının sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, öğretmen eğitimi açısından önemlidir.



2 Kırmızı Dünya Tiyatro Firması'nı (Red Earth Theater Company) içeren, İngiltere Derby'de yer alan Reigate Okulu'nun iki öğretmeni ve iki sınıfı ile yapılan ve Derby Üniversitesi 2007 ve diğerleri tarafından izlenen bir yıllık araştırma.

Aşağıda öğretme modellerinin tablosu yer almaktadır. Oliver Van De Mille tarafından “Athomas Jefferson Eğitimi” adı verilmektedir (George Wythe College Press 2000. ISBN 0-9671246-1-1). Bireysel okulların kendi modelleri çizgisinde işletilmesine rağmen, “Uzman Mantosu”nun ilk modelle ortak hiçbir yanının olmadığını hemen göreceksiniz.

Eğitim Türü	Eğitimin Amaçları	İzleme ve Öğrenme Yöntemi	Öğretim Programı Kaynakları	Kariyer Potansiyeli
Taşıyıcı bant sistemi	Yoksullar için iş eğitimi sağlanması. Razi olma. Okuma, yazma, numaralama <u>NE DÜŞÜNME Lİ?</u>	Notlar belirlenir-eğer düşükse öğrencilere yardım ederiz. Yüksekse öğrenciler çoğu zaman sınıftaki sayılar yüzünden “kendi hallerine” bırakılırlar. Yönergeler önceden belirlenmiştir, saptanmıştır Tekrar eden şemalar yaşla ilgilidir.	Hazırlanmış ders kitabı Çocuklar kabiliyet “set”leri halinde çalışırlar. Öğrenmek olaylar, insanlar, dünya hakkında öğrenmede gömülüdür	İnsanları işe alınabilir ve aile hayatını sürdürebilir hale getirmek. Bazı yetenek kazanımı ile emekli olmak.
Profesyonel deneyim	Kariyer sahibi olmak. Farklı, kesin bilgi ve yeteneklere sahip olmak. Eylem/ iş alanında en iyisi olmak. <u>NE ZAMAN DÜŞÜNME Lİ</u>	Çalışma derslerine rekabetçi giriş. İlgili ve bağlılık beklentileri. Öğretmenin zamanını harcamak yok. Amaç dersleri için dizayn edilen kurallardır.	Yoksullardan ve güncel araştırmalardan vaka çalışmaları. Etik kavramına giriş yapar. Sorumluluk Standartlar Dürüstlük	Bir kariyer oluşturmak. Mesleki hizmette bilgili, vasıflı ve güvenilir olarak, diğerlerine iş arkadaşı ve danışman olarak tanınmak.
Liderlik için eğitim	Açılan herhangi bir alanda, diğerleri için danışman ve liderler yaratmak. <u>NASIL DÜŞÜNME Lİ</u>	Ders verme ve danışmanlık vasıtasıyla, öğrenci klavuz araştırmayı yönlendirir ve danışmanlığını yapar. Klasikler öğrencileri azamet ile yüz yüze getirir. Öğrencilerin etrafına inşa edilmiş programcı kişi ruhunun satın alınması.	Aynı şeyi gittikçe artan derinlikte tekrar ve tekrar çalışmak. Bilgiyi arıtmak, yeniden bir araya getirmek. Kaynaklarınızı aramaya yönelik ilişkiler yapmak ve gözden geçirmek. Öğrenmeyle kurulan ömür boyu ilişki.	Başkalarına hizmet ederken, bilgiye, sürekli araştırmaya, asla “emekli olmamaya”, sürekli merağa sahip olmak.

Üç sistem örtüşmektedir, hepsinin yeri ayrıdır. Bazıları, öğeleri taşıyıcı bant sistemine bağlı iken yönetime ulaşır. Çoğu zaman doğru olmayan katı çerçeveler ve değerlendirmeler yapmak yerine diğer ikisinde başarı elde etmek. Çoğu zaman yanlış anlaşılırlar ve kariyer umutları kritik çevrelerde zarar görebilir.

Tabloyu incelediğinizde, taşıyıcı bant sisteminde ders kitabının öylesine baskın olmasının, izleyen iki sistemin vaka çalışması veya klasiklerinden daha az yararlı olduğu anında görülebilir Uzman olarak çocuklar (örneğin) Luther'in Katedral kapısına ne astığının öyküsünden ziyade, Luther'in gerçek yazılarına ulaşım isteyeceklerdir!

Bunun sadece kaynak materyalleri açısından değil bunları kuruluşun taleplerine göre kullanılması yönünden de öğretmen eğitimi için çıkarımları vardır. Bugünkü öğretmenlerin zengin çeşitte ilk kaynağa –renkli sanat basımı, fotoğraf, internet, filmler, kitaplar ve okumalar gibi- ulaşabilme olanağı vardır. Uzman Mantosu, dikkat ve sunum uygunluğu gerektirmektedir.

Sınıfı deneysel bir öğrenme ortamı haline getiren drama, öğeleri, bakış açısının sürekli korunması yoludur, ancak ilginin değişik “çerçeve uzaklığında” ortaya çıkmasına izin vermektedir.

Bir öğretmen bir bölümü, öğrenme deneyimi için en uygun zaman/sorumlulukta oluşturabilir. Bu, bir olayı araştırmada yakınlık uzaklık merdiveni gibidir. Merdivendeki her basamak araştırmada nasıl düşünüldüğü, oynandığı, ifade edildiği ve güç tutulduğu konusunda değişiklikler gerektirmektedir. Her basamaktaki dil, farklı bir kafa yapısından uydurulmaktadır. Şu örneği alın: herhangi bir sosyal karşılaşma yardımcı olacaktır.

1. İştirak ederiz. Dil davranışı: olay anında küçüğüzdür.
2. Diğerlerine danışmanlık yaparız. Dil davranışı: oradayız. Onu gösterebiliriz, anlatabiliriz, açıklayabiliriz.
3. Vekilleriz. Dil davranışı: Anlaşılabilmesi için yeniden yürürlüğe koymalıyız.
4. Yetkilendirilmişizdir. Dil davranışı: yeniden yapılandırmalıyız çünkü meydana geldi ve herkes onu bilmeli.
5. Onu kaydederiz. Dil davranışı: Gelecekte doğrunun ulaşılabilir olması için aydınlatmalıyız.
6. Basın. Dil davranışı: Olayda değiliz ama olayın neden meydana geldiği üzerinde düşünebilir ve yorum yapabiliriz.
7. Araştırmacılar. Dil davranışı: Bir şeyin önemini ve niteliğini sonradan anlayanlar için, olayı dikkatlice gözden geçirmeliyiz.
8. Eleştirmenler. Dil davranışı: Olayları/kayıtları dikkatlice gözden geçiririz ve diğer benzer vukularla ilgili olayları yorumlarız.
9. Sanatçılar. Dil davranışı: Olay diğer sanat formlarına dönüşüm için bir temel oluşturabilir.

Manto “diğerlerine” (bazen bakış açısı temsil eden gerçek insanlar) gereksinim duyduğu ancak daha önce gösterdiğim yollarla talep ettiği için, öğretmenin bu çerçeve mesafelerinin menziline oluşturmasına müsaade eder çünkü öğrenciler sürekli kuruluş sorumluluk ve bakış açılarını düşük tutabilirler ve kuruluş içindeki koşullar gerektirdiği için bir olaya dönüp durabilirler. Örneğin: kuruluş iş yerinde meydana gelen ciddi bir kaza ile ilgili bir bölüm.

Birinci seviyede grup öğretmenle günlük iş sırasında bölümü oluşturmak konusunda anlaşır (Buradayız, gerçekleşiyor).

2. seviye danışmanlar. Tıbbi bir ekibe, ilgilendikleri kurbanı ambulansa yerleştirmeden önce ne olduğunu açıklamalıyız.

4. veya 5. seviye otorite veya kaydedici. Sigortacıların her detayı gerçekleştiği anda bilmelerini sağlamalıyız.

Eğer 4 ise- sigorta temsilcisi ile tanışırız.

Eğer 5 ise- belirli bir dilde detaylı bir rapor yazarız.

6. seviye basın. Olayı halka açıklamalıyız ve basın birimlerinin olayı doğru aktarması için mümkün olduğu kadar sorumlu olmalıyız.

6. seviye araştırma. Olayın nasıl olduğunu, neyden kaynaklandığını ve tekrarlanmaması için ne tür önlemler ve değişiklikler yapılabileceğini tekrar gözden geçirmeliyiz.

7. seviye sanatçı. Basım için bir kurallar ve resimler kitabı üretilir veya eğitim amaçlı olarak öğretim birimince bir film hazırlanır.

Yukarıdakilerin her biri kuruluştaki çalışanların doğruyu koruma konusunda yatırımlarını içermektedir, ancak her seviyede düşünmeleri, konuşmaları ve davranış süreçleri farklı olarak türeyecektir. Bu nedenle laboratuvar öğeleri çatışmaktadır. Yatırımın yapılmasını sağlayan müşterilere karşı duyulan sorumluluktur çünkü bütünlüğümüz olmazsa bize gereksinimlerini getirmeyi kesebilirler. “Basın” (rolde bu benim) tarafından kuruluşları hakkında röportaj yapılan sekiz yaşındaki çocukların, ben basmadan önce görüşmeyi araştırmaya sunmak istediklerini gördüm. Görüşmeyi biraz hata içerecek şekilde yazdım. Öğrenciler hikayemi ileri derecede dikkatle çalıştılar (onların yatırımı!) ve her kurnaz hatayı gösterdiler ve değişiklikler talep ettiler (ve benim için gerçekten gösterdiler), diğer türlü gazetem “avukatlarından bir ziyaret alabilirdi”. Benzer düşünce ders kitabı müfredatından çıkmamaktadır!

Bu çalışma sadece, benim “Uzman Mantosu” olarak adlandırdığım öğretme sistemi ile ilişkilendirilebilecek öğelere değinebilir. Aşağıdaki çalıştay defterlerinde, yaparak öğrenme konusunda yeterli derecede istekli ve hevesli olan üç grup Türk öğretmeni ile, işleyen sisteme dair örnekler vermek istiyorum. Onlara teşekkür borçluyum.

Sonuçta yazar John Shotter’ın 1975’te yazdığı “İnsanın 9 sureti” (Methuen) yazısını kullanmak isterim. Onun insana bakışı, çocuklara nasıl öğreneceklerini öğretme sistemi olan Uzman Mantosu’nun tam merkezinde olan, insanlığın bakışını vurgulamaktadır.

“İnsanı öncelikle bir işi yapan, dünyaya bir temsilci olarak sokulmuş, dünyada eylem yapma ve onu kendi gereksinim ve ilgilerine uyumlu hale getirecek şekilde değiştirme gücüne sahip kişi olarak görebiliriz. Mevcut olan başka her şeyden soyutlanmış olarak var olabilmek yerine, çevresi ile değişim halinde yaşayan ve varlığına dayanan, çevresini etkileyebilen ama aynı zamanda onlardan etkilenebilen bir organizma olarak görmek gerekir. Fakat bundan da çok, insanı dünyada kendisine benzeyen ve benzemeyen diğer temsilcilerle, topluluklarla etkileşim içinde yaşayan, birlikte tek başına yapacağından daha fazlasını yapabilecek biri olarak görebiliriz. Topluluktaki diğer temsilcilerle birlikte dünyaya sokulan bir temsilci olarak, insan sadece akıllı olma değil aynı zamanda anlaşılır, sorumlu olma görevi ile karşı karşıya gelir. ”Manto işinde kurgusal topluluklar yaratıldığında, öğrencilerin “Manto” danışmanlığı içinde öğretmenler ve bana çoğu zaman söyledikleri gibi, kendilerini “gerçekten çok çalışıyor” hissetmeleri ilginç bir paradoks olarak görülmektedir”.